

ת"פ 17333/06/15 - פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נגד רבי שמעון הארוניאן

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 17333-06-15 פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה נ' הארוניאן
בפני כב' השופט עידו דרויאן

פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה
ע"י ב"כ עו"ד אורי פרייסמן

המאשימה

נגד
רבי שמעון הארוניאן
ע"י ב"כ עו"ד ד"ר ניר דוד

הנאשם

הכרעת דין

בכתב האישום שהוגש במארס 2015 ותוקן בספטמבר 2016, הואשם הנאשם בעבירות הבאות:

- א. קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, תשל"ז-1977;
- ב. שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 לחוק הנ"ל;

עובדות מוסכמות:

1. בשנת 2000, בעקבות החלטת ממשלה, פרסמה רשות המיס [להלן - הרשות] קול קורא ליזמים פרטיים להציע פרויקטים להשבת מי קולחין^[1], בסיוע כספי של מענקי מדינה.
2. הצעה שהוגשה לרשות נבחנה במספר שלבים, בהתאם לנהלים שנקבעו על-ידי משרד האוצר ומשרד התשתיות הלאומיות, ובכל שלב דנו ועדות שונות מטעם רשות המיס בטיב ההצעה ובחנו היבטים שונים של הפרויקט המוצע. במסגרת הליך אישור הפרויקט נקבע גם שיעור המענק לו יזכה היזם עבור הפרויקט, בהתאם לתכנית העסקית וההנדסית, בין 40% לבין 60% מעלות הפרויקט.
3. לאחר שהפרויקט אושר לביצוע, היה היזם חותם על התחייבות לאספקת מים בהתאם לתכנית שהוגשה ולהחלטות הועדה המקצועית, ותשלום המענק בגין מרבית הרכיבים נעשה לפי התקדמות העבודה וביצועה בפועל ובהתאם לחשבונות ביצוע של הקבלנים שנבדקו ואושרו על-ידי הרשות.

עמוד 1

4. הנאשם הוא הבעלים והמנהל של חברת קולחי דימונה בע"מ [להלן - קולחי דימונה], ולמעשה פעל לבדו בחברה.
5. בשנת 2002 הגיש הנאשם לרשות המים הצעה לפרויקט השבת מי הקולחין של העיר דימונה [להלן - הפרויקט]. ההצעה כללה תכנון קו קולחין ממאגר טיפול השפכים של דימונה לשטחי השקיה של מספר צרכנים.
6. הנאשם הקים את החברה והציע את הצעתו כדי לספק מים למטעי עצים, שתכנן לגדל לצרכי תעשייה, וכן כדי למכור מים לצרכן אחר, לשם רווח כלכלי [הודעתו ת/1 ועדותו].
7. לאחר בחינת ההצעה אישרה רשות המים הקמת משאבה וקו מים באורך 6 ק"מ - "שלב א'" בביצוע הפרויקט.
8. ביום 3.11.2002 חתם הנאשם על התחייבותו לאספקת המים והחל ביצוע שלב א' בפרויקט. העבודות בשלב א' בוצעו בחלקן על-ידי חברת "המרתך בנגב" [להלן - המרתך], הושלמו כולן עד שנת 2004, ובגין שולם לנאשם מענק בגובה 40% מההוצאה שאושרה לשלב א' בפרויקט.
9. בשנת 2005 פנה הנאשם לרשות המים בבקשה להרחיב את פרויקט קולחי דימונה, כדי שהקו שהונח בשלב א' יחובר למאגר חדש שיוקם, וכך יורחבו קווי השקיה לשטחי מטע נוספים - "שלב ב'" בביצוע הפרויקט. הנאשם צרף לבקשתו תכניות הנדסיות שערך המהנדס צפריר ויינשטיין. על-פי התכנון, פרויקט שלב ב' היה מורכב מארבע "אבני דרך": הנחת צינורות ("קווים"), מאגר מים (תכנון שירותים הנדסיים), תחנת שאיבה וקרקע.
10. רשות המים אישרה את בקשת הנאשם לביצוע שלב ב', הגדילה את גובה המענק לסך כולל של 6.475 מיליון ₪, שהינם 40% מעלותו המשוערת, ובשנים 2005-2007 עדכנה את גובה המענק עוד מספר פעמים בהתאם לבקשות שהוגשו לוועדות המקצועיות.
11. ביום 10.8.05 חתם הנאשם על כתב התחייבות לשלב ב' של הפרויקט, כשאבן הדרך הראשונה - הנחת קווי הצינורות לאורך הפרויקט כולו - צריכה הייתה להיות מבוצעת עד אוגוסט 2006 ועלותה המשוערת הייתה 2,490,000 ₪.

עובדות האישום:

1. ביום 5.6.06, נשלח לנאשם מכתב מטעם רשות המים, לפיו הנאשם מתעכב בביצוע אבן הדרך הראשונה בשלב ב' של הפרויקט בניגוד להתחייבותיו [ת/15].
2. ביום 24.8.06 או בסמוך לכך, הגיש הנאשם לרשות המים תשלום חשבון ביצוע של המרתך בידוע כי הוא מזויף [להלן - חשבון הביצוע או החשבון המזויף, ת/9]. חשבון הביצוע נחזה להיות מיום 24.8.06, כביכול בגין אספקה והנחה של קווי צינורות של שלב ב', בעלות של 2,413,981 ₪, ולא נחתם על-ידי המהנדס ויינשטיין, המפקח העליון של הפרויקט. לחשבון הביצוע שהגיש צירף הנאשם שתי חשבוניות של קולחי דימונה מיום 27.8.06: חשבונית מס' 110 על סך 189,383 ₪ וחשבונית מס' 109 על סך 925,890 ₪ [ת/10, ת/11].

3. העלות שננקבה בחשבון המזויף והחשבוניות שצורפו לו, התייחסה לכלל היקף עבודות הנחת קווי הצינורות שנדרשה במסגרת שלב ב', למעט צינור בקוטר 16 צול שאמור היה לחבר את המאגר החדש שיוקם לקווי הצינורות שהונחו בשלב א' של הפרויקט[2].
4. מתוך הסך הנקוב בחשבון המזויף שילמה רשות המים לנאשם מענק בגובה 1,115,273 ₪: בגין מערכת מדידה שולם סך של 189,383 ₪, ובגין אספקה והנחה של צינורות - סך של 925,890 ₪.
5. במהלך שנת 2007 אישרו הוועדות המקצועיות ברשות את הגדלת המאגר והיקף קווי הצינורות בפרויקט, וכך אושרה העלאת גובה המענק לפרויקט כולו ל- 54%. בהתאם לכך שילמה רשות המים לנאשם השלמה רטרואקטיבית גם בגין הרכיבים ששולמו במסגרת שלב ב' בפרויקט בסך 135,184 ₪.
6. למעשה, חברת המרתך לא הנפיקה את חשבון הביצוע המזויף, ולא ביצעה את העבודות המפורטות בו, או כל עבודה שהיא עבור הנאשם במסגרת שלב ב'.
7. העבודות המפורטות בחשבון הביצוע המזויף לא בוצעו על-ידי הנאשם או כל גורם אחר מטעמו ולא הושלמו בשום שלב.
8. הנאשם הגיש אפוא לרשות את החשבון המזויף, בידעו כי הוא מזויף וכי לא בוצעו העבודות המפורטות בו, ועל-בסיס חשבון מזויף זה קיבל במרמה מהרשות סך כולל של 1,250,457 ₪, בנסיבות מחמירות המתבטאות בהיקף המרמה, תחכומה והשימוש במסמך מזויף.

תשובת הנאשם לאישום:

1. הנאשם הודה שקיבל מהרשות סך של 1,250,457 ₪, אך כפר בידיעה שחשבון הביצוע זויף ובקבלת הסכום במרמה:
 - א. ראשית, העבודות שנדרשו בשלב ב' בוצעו במלואן, הגם שייתכן שלא לפי הפירוט שבחשבון המזויף, אלא לפי חשבון ביצוע אחר, וייתכן שבוצעו על-ידי מבצע אחר ולא המרתך;
 - ב. שנית, חלוף הזמן גרם לכך שהנאשם אינו זוכר שקיבל מכתב מהרשות לעניין שלב ב'; אינו זוכר את הנסיבות המדויקות של קבלת החשבון מהמרתך, אף שוודאי שקיבל ממנה את החשבון; אינו יודע אם החשבון אושר ונחתם, או לא, על-ידי המהנדס וינשטיין; ואינו זוכר (או יודע) מי הגיש את החשבון לרשות ובאילו נסיבות;
2. הנאשם כפר בכך שהרשות העבירה לידיו את הסך הנ"ל על-בסיס החשבון או בקשר אליו, ואף-זאת עקב חלוף הזמן ומחוסר ידיעה;
3. עוד אישר הנאשם שהנפיק והגיש לרשות את שתי החשבוניות, אך עקב חלוף הזמן לא ידע ולא זכר באיזה שלב הוגשו לרשות והאם צורפו לחשבון.

תמצית המחלוקת מחייבת אפוא הכרעה בעניינים אלו:

1. האם בוצעו העבודות כפי שהתחייב הנאשם - הנחת קווי הצינורות?
2. האם חשבון הביצוע, הנחזה להיות חשבון מטעם המרתך, הוא מזויף, והאם ידע זאת הנאשם?
3. האם הגיש הנאשם את חשבון הביצוע לרשות?
4. האם סכום הכסף שהעבירה הרשות לנאשם כמענק, הועבר על-סמך חשבון הביצוע?

מערך הראיות שהוצג על-ידי הצדדים:

1. מרביתן של ראיות התביעה הוגשו בהסכמה, ובכללן המסמכים הנדונים, הודעותיו של הנאשם, הודעותיו של המהנדס ויינשטיין וכן הודעות ומסמכים נוספים.
2. מטעם התביעה העידו אלו:
 - א. חוקרי המשטרה ערן ורשבסקי וערן בוחניק [עת/1 ועת/2];
 - ב. עובדי הרשות ונושאי משרה בה: ראש אגף הסיוע דאז מר אריה ברקול [עת/7], רכזת בכירה באגף הסיוע גב' איריס וקסלר [עת/3], רכזת פרויקטים באגף הסיוע גב' אריאלה בצלאל [עת/4], ומפקח באגף הפיתוח המהנדס דרור איוניר [עת/5];
 - ג. מר מאדי אבו מאדי שהוא בעליה ומנהלה של המרתך [עת/6];
3. מטעם ההגנה העידו הנאשם עצמו ומר צבי שנייר, שביצע חפירות לאיתור הצינור בשטח הרלוונטי.

קביעות מהימנות:

1. עדויותיהם של עובדי הרשות ראיות כולן לאמון:
 - א. במהלך עדויותיהם, ובפרט בחקירות הנגדיות הנמרצות, מסרו העובדים גרסאות קוהרנטיות ומלאות, שנתמכות במסמכים ותואמות זו לזו - אף שחלקם כבר אינם עובדים עוד ברשות מזה שנים;
 - ב. הודעתו של מר ברקול הוגשה בהסכמה, גב' בצלאל נחקרה קצרות, ורק ה"ה וקסלר ואיוניר העידו ונחקרו נגדית באופן משמעותי. עדים אלה העידו ביושר ובפתיחות, תוך חשיפה כנה של פרטים לא-מחמיאים בפעולותיהם ובהתנהלותה של הרשות [וראו למשל ע' 92]. העדים הקפידו להבחין בין מה שידוע להם אישית ומה שלא; ציינו מה זכור להם היטב, מה פחות ומה אינם זוכרים; וענו ללא-סייג תשובות לטובת הנאשם - כך למשל, לעניין מציאותו ופעילותו של מפעל המים [להלן].

ג. עדותה של גב' וקסלר היתה מדוקדקת ומרובת פרטים במיוחד. העדה הסבירה כי היתה מעורה בפרטי הפרויקט, בכל הנוגע לתפקידו של אגף הסיוע באישורים ובתשלומים, ומסרה בפירוט ובהרחבה את הידוע לה, ככל שזכרה. גם בעדותה לא ניתן היה למצוא שביב עוינות לנאשם או רצון להטות את התמונה לכאן ולכאן, ואני מוצא בעדות זו בסיס מוצק לקביעת ממצאים. עוד שוכנעתי, שמידת שליטתה של העדה בפרטי הפרטים היתה ממשית ועמוקה, ולא רק כידיעה מכלי שני מתוקף תפקידה כמנהלת: כפי שציינה העדה, ויפורט להלן, מדובר היה בצוות קטן והעדה הכירה אישית את הפרויקטים המטופלים ואת דרכי הטיפול בהם;

ד. המהנדס איוניר העיד באופן זהיר במיוחד, תוך הקפדה-יתירה על ציון הידוע לו אישית והזכור לו. מכל הטעמים לעיל, גם עדותו ראויה לאמון;

2. גרסתו של מר אבו מאדי ראויה אף-היא לאמון:

א. העד עמד בחקירה נגדית ממושכת, נוקשה ואף מעליבה [וראו החלטתי בע' 141-142], אך לא נמצאו פגמים או סתירות בגרסתו, אף לא בהשוואה להודעותיו, שאכן לא הוגשו;

ב. דברי העד (שיפורטו להלן, לעניין כל מחלוקת) מתיישבים עם אותן עובדות מעטות שפלט הנאשם בחקירותיו, לגבי חלק ניכר מנקודות המחלוקת: הנאשם אמר שלא קיבל מסמכים מאיש בחברת המרתך, לרבות הפקידות, אלא מהעד [ת/8]; הנאשם הודה שבתקופה הנדונה כלל לא היה בקשר עם המתלונן ועם המרתך [שם, ועוד]; הנאשם הודה, שמאז 2004 לכל המאוחר, לא היו לו כל קשרי עבודה עם העד ועם המרתך; הנאשם הודה שהעד והמרתך לא ביצעו כל עבודה במסגרת שלב ב' בפרויקט; והנאשם הודה מפורשות, במענה לשאלות ממוקדות, שלא קיבל את המסמך מהעד או מאחר במרתך [ת/8, ש' 78-82];

ג. דברי העד נתמכים, מעבר לצורך, בעובדה שבמחשב של המרתך לא נמצא זכר למסמך ת/9, כפי שהעיד בעצמו. החיפוש במחשב נעשה על-ידי החוקר בוכניק, שאינו "חוקר מיומן", עניין שיכול היה להביא לפגיעה במשקל הממצאים [3]. הסניגור המלומד העלה תהיות לגבי אופן החיפוש במחשב של המרתך, אך לא חזר בו מהסכמתו להגיש את המזכר המתעד את החיפוש והממצאים [ת/12]. ההסכמה מכשירה אפוא את קבילות המזכר. יודגש, שלא מדובר ב"חיפוש" בקרביו של המחשב על-ידי מומחה, אלא בהפעלה פשוטה של תוכנת ניהול פרויקטים - חיפוש לפי מילות חיפוש וסקירת כל המסמכים משנת 2006 - כשהחיפוש בוצע בנוכחות העד ומזכירתו ובהדרכתם;

3. אמרותיו של הנאשם במשטרה מעוררות תהיות מהותיות, בהיותן רצופות סתירות וטענות שונות אותן שינה הנאשם בשלבים מאוחרים יותר, אך בעיקר בשל היעדרן של תשובות:

א. ככלל, לאורכן של שש חקירות, מיום 14.11.12 ועד ליום 6.8.14 [ת/1 - ת/8], נמנע הנאשם מלמסור כמעט כל מידע פוזיטיבי, בטענות חוזרות של "אני לא יודע מה להגיד", "אני לא יודע מה לענות", "אין לי הסבר" ו"לא זוכר";

ב. ההגנה ביקשה שלא לתת משקל לסתירות ולטענות השווא של הנאשם, לנוכח אלו - אישיותו ותפיסתו של הנאשם, איש עמל פשוט; חלוף הזמן מעת המעשים הנטענים ועד לחקירה, שש שנים; חששו של הנאשם לחשוף את האמת במלואה, שכן אז יתגלה כי עבר עבירות מס (ביצוע העבודות על-ידי אחרים לא-ידועים להם שילם ב"שחור");

4. גם עדותו של הנאשם היתה רצופה חללים ומעוטת מידע, תופעות שהנאשם תרץ בחלוף הזמן ובשכחה. סתירות לאמרותיו במשטרה תרץ הנאשם בכך ש"נלחץ" במשטרה, ואת עובדת היעדרו של כל תיעוד - הסביר בחלוף הזמן ובאי-הקפדתו על ניהול מסודר, ולחלופין בלקיחת הניירת על-ידי המשטרה.

5. לעדותו ולהודעותיו של הנאשם לא ניתן לתת משקל לזכותו:

א. במבחן הלכידות הפנימית כושלת העדות כליל, לנוכח ריבוי הסתירות והתהיות, כאשר רק מעת לעת נמלט בדל-אמת מגדר שינוי של הנאשם והוא מציין עובדה ממשית - לרעתו. כך למשל, הודאותיו בחקירותיו שהוא קיבל את המסמך ת/9 מאבו מאדי עצמו, למטרת הגשתו לרשות, ואכן הגישו לאגף הסיוע של הרשות; והודאתו בעדותו כי הרשות היתה משלמת על ביצוע בפועל, לאחר הביצוע (יפורט להלן, לפי העניינים שבמחלוקת);

ב. הנאשם לא הצליח לתת כל הסבר, ככל שניסה בכלל, לעולה ברורות מהראיות ומהנסיבות. יש לציין שבין תשובותיו של הנאשם בחקירותיו, גם תשובות מפליאות המלמדות למצער על תחושת-אשם: כך, כשמטיח חוקר בפניו כי זייף את המסמך, לא נזעק הנאשם להכחיש, אלא ענה כי אינו זוכר. תשובה זו ניתנה בחקירתו האחרונה [ת/8], אחרי חמש חקירות קודמות;

ג. אני דוחה את טענות הנאשם, כביכול 'נלחץ' בחקירתו ולכן ענה כפי שענה. הנאשם לא 'נלחץ' עד-כדי כניעה לחוקרים והודאה, אלא נקט דרך מחושבת ומחוכמת של הימנעות-מגרסה מבלי לשמור על זכות השתיקה, וניכר כי ענה כרצונו. גם חלוף הזמן אינו מסביר את השכחה הנטענת ביחס לפרטים מהותיים בעניין פרויקט בו השקיע הנאשם את חייו, כדבריו (להבדיל מפרטים שוליים או טכניים, שמועדים לשכחה);

ד. הנאשם הודה-למעשה כי שיקר בחקירותיו כי חשש לגלות שעבד ב"שחור", וכך מזמין הסניגור המלומד לקבוע. ודאי שהנאשם שיקר, אך אני דוחה את הטענה בדבר מניעיו: אינני מאמין שהנאשם, שהוחשד בעבירות חמורות של זיוף ומרמה בהיקף עצום שעלולות להובילו למאסר משמעותי, העדיף להסתיר עבירת-מס יחידה וקלה יחסית, תוך טווייה פעילה של מסכת שקרים;

6. עדותו של עד ההגנה מר שנייר עשתה רושם אמין: מדובר באיש מקצוע שנשכר לבצע פעולה קונקרטית של חפירה, ואינו מעורב או מעורב במחלוקת נשוא התיק. עדותו היתה מפורטת ובהירה, ואף מגובה כדבעי בתצלומים [נ/2].

המסמכים שבלב המחלוקת - חשבון הביצוע ושתי החשבוניות:

עמוד 6

1. חשבון הביצוע [ת/9]:

א. החשבון הוא מסמך בן ארבעה עמודים שכותרתו "חשבון חלקי מס. 1", ולפי חזותו והפרטים המודפסים בו - שם חברה, כתובת וטלפונים - הוצא על-ידי המרתך, עבור קולחי דימונה. מדובר בעותק שנשלח והתקבל בפקס' וצולם, ומופיעה בו חתימת מקור בעט של הנאשם יחד עם חותמתה של קולחי דימונה. תאריך המסמך הוא 24.8.06. העמוד הרביעי והאחרון, בו מופיעות החתימות, מוכתר בכותרת "חשבון חלקי מס. 1 (ריכוז)" ואחת מחתימות הפקס', שמופיעה בעמודים הקודמים, אינה מופיעה בו - חתימה זו, של מס' פקס' 097411112, היא של הפקס' שהיה בשימוש הנאשם [הודעתו ת/8];

ב. בחשבון מצוין תאריך תחילת העבודה 1.8.06, ובגוף המסמך מפורטים פריטים שסופקו ועבודות שבוצעו, ולצידם מחיריהם. המחיר הכולל הוא 2,413,981 ₪;

ג. על החשבון רשום בעיפרון המספר 2,004,061, סיכום עלותם של שני קווי צינורות (לפי עדותה של העדה וקסלר, רישום זה נעשה בכתב-ידה של העדה בצלאל);

2. חשבונית 109 של קולחי דימונה [ת/10] ע"ס 925,890 ₪ (801,636 ₪ בצירוף 124,254 ₪ מע"מ), עבור נציבות המים, נושאת תאריך 27.8.06, בגין "חשבון חלקי 1 צנרת";

3. חשבונית 110 של קולחי דימונה [ת/11] ע"ס 189,383 ₪ (163,968 ₪ בצירוף 24,415 ₪ מע"מ), עבור נציבות המים, נושאת תאריך 27.8.06, בגין "חשבון חלקי 1 ת. שאיבה";

א. החשבון וחשבוניות הביצוע הוגשו לבית המשפט כשהן 'משודכות' בסיכות מכלב, כפי ששודכו לאחר צילום התיק, ואין להסיק מכך דבר. אלא, שבחומר שנמצא ונתפס במשרדי הרשות נכללו שני קבצי מסמכים, שהיו מקובצים ומשודכים במקור, ת/26 ות/27;

ב. כפי שהעיד החוקר בוחניק, ת/26 ות/27 הם העתקים צילומיים של המסמכים שנמצאו בקלסר חשבונות שנתפס במשרדי הרשות [ת/24][4], וההעתקים הם אלו שהוצגו לנחקרים בחקירותיהם. קבצי המסמכים המקוריים מצויים בקלסר ת/24 והם תואמים לחלוטין את עותקיהם הנ"ל, ולכן - לשם הנוחות והזיהוי - אתייחס אליהם לפי סימוניהם כת/26 ות/27.

ג. מכתבו של המהנדס דרור איוניר מאגף הפיתוח של הרשות מיום 27.8.06 [ת/27], בו מצוין ש"מצורף חשבון היזם בגין הוצאות שדה לפרויקט". ואכן, העתק של חשבון הביצוע ושל חשבונית 109 [ת/10] מצורפים למכתב, ואף כותרת המכתב מתייחסת לחשבון הביצוע - "חשבון מצטבר מספר 1";

ד. מסמך פנימי של הרשות מיום 5.9.06 [ת/26] לעניין המענק לקולחי דימונה, המתעד העברת תשלום לקולחי דימונה בסך 189,383 ₪ - הסך הנקוב בחשבונית 110 [ת/11]. למסמך זה צורפו עותק מחשבונית 110 [ת/11] ומכתבו הנ"ל של איוניר מיום 27.8.06, על צרופותיו;

ה. כזכור, הנאשם לא כפר במסירת החשבון והחשבוניות לרשות, ומציאותם יחדיו בקלסר החשבוניות ת/24, כפי שהעיד החוקר בוחניק, בנוסף להתייחסות המפורשת לחשבון במכתבו של איוניר, די בהם כדי לקבוע בוודאות כי אכן שויכו ושודכו זל"ז כבר בהתקבלם ברשות ובמהלך הטיפול בבקשת קולחי דימונה למענק. על-זאת עוד באים הסבריהם של העדים וקסלר וברקול ומסירים כל ספק;

ו. מעבר לנחוצו, יובהר כי כל פעילותה של קולחי דימונה התמצתה בהקמת ובהפעלת הפרויקט. הנאשם הנפיק חשבוניות אך ורק לרשות, ואכן - בחומר שנתפס ברשות ותויק בת/24 חשבוניות של החברה, מצויות החשבוניות, החל ממס' 102 (16.8.03) ועד אחרי 110 (שכן הפרויקט המשיך להתפתח אחרי המעשים הנטענים בכתב האישום);

4. הסכומים המופיעים בחשבון הביצוע ת/9 ובחשבוניות ת/10 ות/11:

א. הסכום הכולל בת/9 הוא 2,413,921 ₪; בסכום נכללו עלות של אספקה והנחה של שני קווי צנרת - 1,814,107 ועוד 189,954 ₪, סך הכל 2,004,061 ₪; ועלות של מערכת מדידה ("מפרטים") - 409,920 ₪;

ב. לנאשם אושר תחילה מענק בגובה 40% מהשקעתו, ואין על כך מחלוקת;

ג. הסכום בחשבונית 109 [ת/10] שהוצאה בגין הצנרת, מורכב מ-40% מעלות הצנרת (801,636 ₪) בתוספת מע"מ (124,254 ₪), לסך 925,890 ₪ [5]. סכומים אלה מופיעים במסמכים ת/27, במכתבו של איוניר ובחתימת ברקול;

ד. הסכום בחשבונית 110 [ת/11] שהוצאה בגין ת. שאיבה, מורכב מ-40% מהעלות (163,968 ₪) בתוספת מע"מ (24,415 ₪), לסך 189,383 ₪. סכומים אלה מופיעים במסמכים ת/26, במכתבו של איוניר ובחתימת ברקול;

ה. התאמתם של הסכומים מוסיפה ומאמתת את הקשר בין חשבון הביצוע לבין החשבוניות;

האם בוצעו העבודות כפי שהתחייב הנאשם - הנחת קווי הצינורות:

1. המהנדס ויינשטיין נשכר על-ידי הנאשם לתכנון הפרויקט, כולל שלב ב' הנדון באישום, ולפיקוח עליון על הביצוע. בהודעותיו, שהוגשו בהסכמה, מסר:

א. עלויות הביצוע של הפרויקט נעשו לפי אומדנים, שהנם תחשיבי עלויות שקבע ויינשטיין לפי ניסיונו [6] [ת/16, ת/29];

ב. לדברי ויינשטיין, הנאשם כלל לא הקים את המאגר ותחנת שאיבה חדשה, אלא תיקן את תחנת השאיבה הישנה שלו [ת/18];

ג. לענין הנחת קווי הצינורות: וינשטיין מסר שפעם אחת ראה צינורות מונחים על הקרקע, והנאשם אמר לו שחלק מהצינורות כבר הונחו במקומם, אך כיון שהנאשם לא תיאר עם וינשטיין את מועד ביצוע העבודה - לא נכח וינשטיין בעת הנחת קווי הצינורות ואינו יודע אם העבודה אכן בוצעה. על-אף זאת, סמך על דברי הנאשם ולכן כשהכין תכנית מורחבת ביולי 2007, התייחס לעבודה כמבוצעת בחלקה. מכל מקום, ניתן לבדוק אם הונחו הצינורות על-ידי חפירה או על-ידי פתיחת הברזים ובדיקה אם מגיעים מים [ת/18];

ד. הנאשם יכול היה להספיק - הגם שבקושי - להשלים את הנחת הצינורות במלואה, בחודשים שבין פניית הרשות לבין יום 24.8.06 [ת/18];

ה. חשבון הביצוע ת/9 לא הגיע מעולם לידי וינשטיין, שכאמור לא ידע כלל שהנחת קווי הצינורות הושלמה (אם בכלל);

2. ביום 14.4.13 ערכה המשטרה חפירות בדיקה בשטח הרלוונטי, כדי לאתר את הצנרת שהונחה לטענת הנאשם, במסגרת ביצוע שלב ב'. בוצעו שתי חפירות, באורך 25 ו-40 מטרים, בעומק של כמטר וחצי ולפחות מטר, שמיקומן נקבע על-ידי המהנדס וינשטיין, בהמשך לנקודה בה מסתיים צינור שלב א'. החפירות בוצעו בניצב לתוואי הממשיך את הצינור שכבר הונח בשלב א', שמיקומו ידוע לפי אביזרים הבולטים מעל הקרקע (נשמים). לא נמצא כל צינור מים, אף שלדעת וינשטיין לא ייתכן שצינורות שלב ב' הונחו שלא לפי התוואי שנבדק בחפירות. מסקנתו המקצועית של וינשטיין היתה שכלל לא הונחו צינורות כנדרש בתכנית לשלב ב', וממילא - שחשבון הביצוע ת/9 אינו נכון [ת/13], [ת/14], [ת/19], [ת/20].

3. גרסתו של הנאשם עצמו במשטרה, אף לענין זה, מעוררת קשיים ותהיות מהותיים, כאמור לעיל:

א. ככל שניתן לחלץ גרסה קוהרנטית מדבריו, טען הנאשם ששלב ב' בפרויקט, הכולל הקמת מאגר והנחת קווי צינורות, לא הושלם עדיין, וכי הניח רק חלק מהצנרת [ת/1]. בהמשך [ת/5] טען כי למעשה ודאי שהונחה כל הצנרת, מהטעם הפשוט שמים מגיעים למטעים. לדבריו, אינו זוכר לפי איזו תכנית הונחה הצנרת ואם וינשטיין ראה אותה, "העיקר שיהיה מים"; פרט להנחת הצנרת, לה נזקק לצרכי השקיה, אינו יודע לומר מה בוצע עוד. הנאשם טען שנוזקק למים במהירות, ולכן לא חשב כלל להזמין את וינשטיין לראות את הצנרת שהונחה, ואף לא הניח אותה לפי התכנית אלא "עשה משהו בראש". לגבי הקמתה של תחנת שאיבה, לא ידע הנאשם לענות אם הוקמה, כנגד טענת וינשטיין שלא הוקמה כלל. גם בעת החקירה, 2012, לא ידע הנאשם לומר לחוקר היכן הונחה הצנרת;

ב. הנאשם לא ידע לומר מה אורך הצנרת שהונחה [ת/5], ובהודעתו מיום 23.6.13 [ת/7] חידש טענה - הצינור נגנב, כפי שגילה רק סמוך לפני מועד החקירה, אך לא התלונן מחשש לחייו. הנאשם לא ידע להסביר מדוע נגנבו צינורות שלב ב' בלבד. על טענה זו חזר גם בתצהיר שעשה ביום 29.5.14 לצורך הליך אחר [ת/34];

ג. הנאשם לא יכול היה למסור פרטים ממשיים לגבי ביצוע שלב ב', ו"לא זכר" ממי קנה את הצינורות ומי הקבלן שביצע את העבודה [ת/1], [ת/5], הגם שאישר שלא היתה זו

המרתך, שעמה סיים כל התקשרות כבר ב-2002 ולכל המאוחר ב-2004 [ת/8]. הנאשם אף הוסיף, שאולי הונחה הצנרת שלא על-ידי קבלן מקצועי [ת/5];

ד. הנאשם פיזר אפוא ערפל מוחלט על הנחת הצנרת כשסרב או לא יכול היה למסור נתונים בסיסיים של מתי, היכן, אורך, על-ידי מי ולפי איזו תכנית. כך, עד שהצנרת נגנבה לדבריו, אף שמדובר על צינור בן מספר קילומטרים הקבור באדמה וכשלא נמסר כל תיעוד מתבקש, דוגמת תצלום, של נזקי הגניבה;

4. בעדותו בבית המשפט טען הנאשם כי הצינורות הונחו:

א. פרנסתו של הנאשם תלויה היתה בהגעתם של מים למטעיו ולחלקת השכן, אחרת לא היה מרוויח אלא מפסיד. המים זורמים, וזו הראיה לקיום הצינור למלוא אורכו המיועד;

ב. אבו מאדי (המרתך) לא ביצע את שלב ב', אלא בדואים מקומיים להם שילם הנאשם "בשחור" והם ביצעו את העבודה והניחו את הצינורות אותם קנה הנאשם "בשחור" "מכל מיני מקומות" וגם הם הביאו;

ג. הצינור הונח בהמשך הצינור של שלב א', בקו ישר ממנו, לאחר שמודד ששכר מצא את קצהו. עם-זאת, הנאשם לא ידע לומר אם הצינורות הונחו לפי התכנון, ועד החפירות מטעמו לא ידע היכן קבורים הצינורות. הנאשם גם לא השיב ברורות לשאלה, מדוע טען שהצינור נגנב, אם הצינור קיים;

5. מטעם ההגנה העיד מר צבי שנייר, שעוסק בקידוחים בקרקע, ושביצע חפירות בשטחיו של הנאשם בסוף שנת 2016. לדבריו, חפר במקומות שאותר על-ידי מודד לפי התכניות - והנה אותר צינור, קבור בעומק של כשני מטר, ולא פחות מ-1.78 מטר בעומק הקרקע. מדובר בצינור "12", שהתגלה במספר חפירות לאורך התוואי המתוכנן [תצלומים, נ/2].

6. המהנדס איוניר, איש אגף הפיתוח ברשות, היה זה שמאשר את החשבונות שהגישו מפעלי השבת הקולחין לרשות. כיון שהיה המפקח היחיד לעניין זה, היו ביקוריו בכל פרויקט מעטים ובתדירות נמוכה, וכך גם בפרויקט דנן. איוניר ציין, שהביקורות שהיה מקיים היו כלליות בלבד, שכן לא יכול היה לבדוק את פרטי הביצוע כגון נפח מאגר, אורך צנרת וכיו"ב, והוא אף לא היה רושם דו"חות ביקור על ממצאיו. העד זכר, שבביקורו בפרויקט של הנאשם ראה את מטע האשלים, ואף אימץ את דבריו מהודעתו - "אני כן יודע שהמפעל קיים, יש מים שזורמים ומגיעים לעצים, והמפעל כן עובד". העד הדגיש, שראה את מפעל המים בעיניו כשביקר בשטח, ולכן הוא מסיק שהפרויקט בוצע.

7. גב' בצלאל זכרה אף-היא ביקור בפרויקט ואת מטע העצים המושקה, כפי שמסרה בעדותה.

8. אמנם, אפשר ואפשר שהצינורות הונחו בשלב מאוחר, אולי אפילו אחרי הגשת כתב האישום; אפשר, שמה שראו וזכרו העדים בצלאל ואיוניר היה שלב א' בלבד; אולם ממצאיו של העד שנייר יחד עם עדותו של העד איוניר, מעוררים ספק ברמה הנדרשת - גם-אם לא ניתן לקבוע כממצא פוזיטיבי שהצינורות הונחו בתוואי ובמועד, לא ניתן גם לקבוע אחרת.

9. כיון שכך, יש להניח לטובת הנאשם, מחמת הספק, כי אכן בוצעה הנחת הצינורות כפי שהתחייב הנאשם, הגם שלא על-ידי המרתך.

האם חשבון הביצוע, הנחזה להיות חשבון מטעם המרתך, הוא מזויף, והאם ידע זאת הנאשם?

1. אבו מאדי שלל בעדותו את האפשרות שהחשבון הופק מטעמו או מטעם המרתך, אפילו כהצעת מחיר, ופרט:

א. אחרי שביצע עבור הנאשם עבודות במסגרת שלב א', נותר חוב שהנאשם לא שילם אותו, השניים הסתכסכו והקשר ביניהם נותק;

ב. העד שלל אפשרות שאחת מהפקידות בחברה הפיקה את המסמך עבור הנאשם, והוסיף כי בענייני עסקים עמד בקשר ישיר עם הנאשם, הוא לבדו, שכן ממילא עבד עם גופים ספורים;

ג. בחשבון ת/9 כלולות עבודות שוודאי שלא ביצע עבור הנאשם, אך גם עבודות שכלל אינו עושה, כגון אספקה והובלה;

ד. חשבון ביצוע שכזה הוא פרי עבודה מרובת שלבים, הנסמכת על תכניות הנדסיות ותכניות ביצוע. ת/9 נחזה להיות חשבון ביצוע כזה, אך הוא לא בפורמט הנכון וגם תוכנו כוזב;

ה. חשבון ביצוע שהוכן והופק, נשמר בתוכנה ואין אפשרות למחקו. החשבון ת/9 לא מצוי אצל המרתך, ולכן לא הופק מטעמה;

ו. לא יתכן שהעבודה בוצעה בפרק הזמן הקצר מארבעה חודשים;

2. לא נמצא סימן וזכר להתקשרויות, או-אף להצעות מחיר שלא בשלו לכלום, בין המרתך לבין קולחי דימונה: חיפוש שנערך במחשב של המרתך, לא העלה כל סימן להתקשרות עם קולחי דימונה או הפקת חשבונות ביצוע בשנת 2006 [ת/12], וכך גם בדיקה בקלסרי החשבונות של קולחי דימונה [ת/21] ובדיקה אצל מנהל החשבונות של המרתך [ת/22];

3. גרסתו של הנאשם, ביחס למקורו של חשבון הביצוע ת/9, השתנתה לאורך הודעותיו - מהכחשה, דרך שמא ספק ואפשר, ועד להודאה לא-מסויגת בהיות החשבון כוזב, וכל-זאת ללא מתן הסבר לנסיבות יצירתו, הגעתו לידי הנאשם או השימוש שעשה בו:

א. תחילה, בהודעתו ת/1 טען הנאשם כי את החשבון ת/9 קיבל מאבו מאדי, בעלי המרתך, חתם עליו את חתימתו וחותרת החברה (זו למעשה חתימת החברה) והעביר לווינשטיין לשם הגשה לרשות. הנאשם לא סיפק הסבר לשאלות הבהרה ממוקדות: כיצד מתיישב מועד תחילת העבודות הנקוב בחשבון (1.8.06) עם טענת הנאשם שהפרויקט הוקפא כבר זמן ניכר קודם לכן; כיצד מתיישב פירוט העבודות בחשבון עם טענת הנאשם לפיה המרתך ביצעה רק

חלק מכל אלה; ומדוע אין חתימה של המרתך על החשבון;

ב. בהודעתו ת/2 חזר הנאשם ואמר כי אינו זוכר, וכי אין לו הסברים, גם כשהטיח בפניו החוקר את החשד, לפיו זייף את החשבון, ניפח את ההוצאות והגיש את החשבון לרשות. במהלך גביית העדות נערך עימות בין הנאשם לבין אבו מאדי [ת/3], שהטיח אף-הוא בפני הנאשם כי החשבון לא הופק ולא נמסר על-ידי המרתך, שעבדה עבור הנאשם רק עד 2003 וכלל אינה עוסקת בחלק מפריטי העבודה המפורטים בחשבון - והנאשם אינו יודע מה לומר ואין לו הסבר;

ג. בהודעתו ת/5 נע הנאשם בין גרסה תחילית לפיה הוא "לא חושב" שאבו מאדי (המרתך) היה מבצע העבודה כי ביצע עבודות עבורו רק ב-2002, ועד להודאה לא-מסויגת כי המרתך לא ביצעה עבודות עבורו (קולחי דימונה) בשנת 2006. זאת, לאחר שהוצגה לנאשם כרטסת הנהלת חשבונות של רואה החשבון של קולחי דימונה לשנים 2002-2006;

ד. בהודעתו האחרונה ת/8 כבר אמר הנאשם במפורש וללא סייג כי המרתך לא ביצעה עבורו (קולחי דימונה) כל עבודה מאז שנת 2002, ולכל המאוחר 2004, ובוודאי שלא ביצעה עבודה בשנת 2006. עוד אישר הנאשם ללא סייג, כי עמד בקשר עם אבו מאדי לבדו, ולא עם אף אחד אחר מעובדי החברה או פקידותיה, ובשנת 2006 כלל לא היה בקשר עם אבו מאדי או עם עובדי משרדו;

ה. הנאשם הודה אפוא כי תוכנו של חשבון הביצוע אינו יכול להיות אמיתי, משמע הוא כוזב, אך עדיין נמנע מלספק כל הסבר כיצד הגיע החשבון לידיו ומדוע מסר אותו לרשות;

ו. גם, או בפרט, בהודעתו האחרונה ת/8, שואל החוקר את הנאשם ישירות אם זייף את החשבון בעצמו, או אם הוא מגונן על אחר, ותשובותיו המפתיעות של הנאשם אינן הכחשה, אלא "אני לא זוכר";

4. בעדותו בבית המשפט נשאל הנאשם למקור המסמך:

א. הנאשם הכחיש שזייף את המסמך, וטען כי אינו מבין בתוכנות מחשב כלל ואינו יודע להקליד;

ב. לעניין מקור המסמך והגעתו לידיו, טען הנאשם שאינו זוכר את ת/9, אך היה במשרד המרתך פעמים רבות ולקח ממנו הצעות מחיר וחשבונות לעניין המשך הפרויקט. אולי אחת הפקידות העבירה לו בפקס' או מסרה לו בעת שביקר במשרד. נכון שכבר לא היה עם המרתך בקשר עסקי, אבל היה לוקח ממנו הצעות מחיר, אולי יעסיק אותו בהמשך הפרויקט. כשעומת עם דבריו במשטרה, שם שלל קבלת מסמכים מהפקידות במרתך, טען כי "נלחץ" בחקירתו (הגם שמסר זאת בחקירתו האחרונה);

ג. בחקירתו הנגדית, כמו-גם בחלק מעדותו הראשית, חזר הנאשם ואמר כי אינו זוכר - לא זכר כיצד הגיע המסמך לידיו, אף לא זכר כיצד הגיעו חתימתו וחתימתה של קולחי דימונה

למסמך, ומדוע חתם על הצעת מחיר שלא התגבשה לכלום;

ד. עם-זאת, אישר הנאשם למעשה כי המסמך כוזב - מה שכתוב בו אינו נכון [ע' 163]. אין צורך לומר, שהנאשם לא סיפק כל הסבר, מדוע שהמרתך תפיק מסמך כוזב לתועלתו;

5. הוכח אפוא כי המסמך כוזב, והנאשם הודה בכך. עוד אני מוצא, כי הנאשם ידע שהמסמך כוזב. הנאשם עשה שימוש במסמך לתועלתו, כפי שהודה. באין כל הסבר סביר אחר, ולנוכח תשובותיו של הנאשם בחקירתו, אני קובע כי הנאשם גם ידע שהמסמך מזויף, ולא ייתכן שנעשה והופק על-ידי אבו-מאדי או מטעם המרתך.

האם הגיש הנאשם את חשבון הביצוע לרשות?

1. סוף-דבר, הודה הנאשם במשטרה שהוא זה שמסר את החשבון לרשות, לא לפני טענה אחרת ממנה חזר, ותוך ערפול מוחלט של הנסיבות:

א. תחילה, בהודעתו ת/1, טען הנאשם כי מסר את החשבון ת/9 לוינשטיין, כדי שיגיש אותו לרשות, אך לא ידע להסביר מדוע, מתי וכיצד הוגש לרשות. עם-זאת, הדגיש הנאשם שרק הוא טיפל בחשבון הביצוע מטעם קולחי דימונה [ת/2];

ב. בהודעתו ת/4 עומת הנאשם עם טענת ויינשטיין, לפיה החשבון ת/9 כלל לא הגיע לידי וינשטיין, לא העביר אותו לרשות, והנאשם השיב כדרכו "לא יודע מה להגיד" ו"לא זוכר". הוצג לנאשם מסמך נוסף של המרתך, עליו גם חתומה המרתך (חתימתו של אבו מאדי וחותרת), מיום 12.6.06 [ת/31]: מסמך זה, שכותרתו "חשבון חלקי מס. 1", מעיד כביכול על אספקה והנחה של קווי צינורות עבור קולחי דימונה, כשמועד תחילת העבודה הוא 1.6.06. מסמך זה נמסר לוינשטיין על-ידי הנאשם, שלא הכחיש זאת. הנאשם לא יכול היה לספק הסבר גם למסמך זה, שמעיד-כביכול על ביצוע עבודות של המרתך עבור קולחי דימונה בתקופה בה לא היו כלל קשרים כאלה בין החברות, אף לדברי הנאשם (ושגם לא נמצא במחשב של המרתך, ת/12);

ג. לבסוף [ת/5], הודה הנאשם שהוא זה שהגיש את חשבון הביצוע ת/9 לאגף הסיוע ברשות [ע' 5], אך לא ידע לומר מי הכין את המסמך, ממי קיבל אותו ומדוע הגיש אותו לרשות. הנאשם גם לא ידע מה לענות כשנשאל אם נמנע מלהעביר את החשבון לוינשטיין בשל היותו כוזב [ת/8].

ד. הנאשם נשאל לגבי החשבוניות המקבילות לחשבון, ת/10 ות/11, וחזר על תשובותיו "לא יודע מה להגיד", "לא זוכר" וכיו"ב. החוקר שאל את הנאשם, אם זיף את החשבון והגיש אותו לרשות, מחמת מצוקה כספית, והנאשם עונה - "לא יודע לענות לך על זה. לא יודע" (לציין כי הנאשם חלק עם החוקר את מצוקתו הכלכלית הקשה, ת/6);

2. בעדותו טען הנאשם כי אינו זוכר אם הגיש את ת/9 לרשות, ואולי הוגש על-ידי ויינשטיין "או מישהו אחר" [ע' 13]

164] - לא ברור מהיכן צץ 'אחר' בתמונה, והנאשם ודאי שלא פירש;

3. העדה וקסלר זיהתה את כתב-ידה של גב' בצלאל, שרשמה על ת/9 את סיכום עלויות הצנרת הנזכרות בו, 2,004,061 ₪ [ע' 62]. הלכה ותיקה היא, שאפשר לזהות אדם לפי כתב-ידו על-ידי מי שאינו מומחה, ובלבד שהמזהה מכיר את כתב היד (ע"פ 352/71 טל נ' מ.י. (1972) [8]), ובמקרה דנן אין בליבי ספק כי כתב-ידה של גב' בצלאל מוכר היטב-היטב לעדה, על-רקע העבודה בצוותא [9]. כך גם לגבי זיהוי העדה את חתימותיו של מר ברקול על מסמכים;
4. אין להתעלם מעצם העובדה הפשוטה, שהחשבון אכן הגיע והתקבל ברשות, אף צורף לאישוריו של איוניר שהיו תנאי ובסיס לתשלום. היחיד שהיה לו עניין במסירת החשבון לרשות, היה כמובן הנאשם.
5. אני דוחה את גרסתו של הנאשם בעדותו, הלוקה בעירפול מכוון ובחידוש גרסה כבושה ברמיזה ל"אחר" עלום ונעלם; אני מעדיף ללא היסוס את הודאתו של הנאשם בחקירותיו, בהן ציין אף את שם האגף ברשות לו מסר את החשבון, ואף הודה כי החשבון היה בטיפולו הבלבדי וכי התכוון למסרו לרשות; לצד הודאתו המפורשת של הנאשם בחקירתו, עומדות נסיבות נוספות, עצמאיות ומחזקות-הודאה - הגעת המסמך לרשות, כשהנאשם הוא בעל-עניין יחיד, והרישום של גב' בצלאל על-גבו.
6. אני קובע אפוא כי מסירת חשבון הביצוע ת/9 מידי הנאשם אל הרשות הוכחה כדבעי. הנאשם הגיש ישירות את המסמך לרשות, אך עוד אציין כי גם-אם היתה הגשת המסמך לרשות על-ידי הנאשם מתבצעת באמצעות וינשטיין כחוליה מקשרת, לא היה בכך כדי לשנות התוצאה.
7. בפעולתו זו עבר הנאשם עבירה של עשיית שימוש במסמך מזויף, בה הואשם.

האם סכום הכסף שהעבירה הרשות לנאשם כמענק, הועבר על-סמך החשבון?

1. שלבי אישור ותשלום בפרויקטים להשבת קולחין - כללי:
 - א. בקשת יזם למענק נדונה בשלוש ועדות באגף הסיוע של הרשות, שהוקם לצורך כך, ובעת הרלוונטית עמד בראשו מר אריה ברקול. ראשונה היא הועדה המקדמית, שבוחנת עקרונית את הצדקת הפרויקט; אחריה דנה בבקשה ועדת השיפוט, שמתייחסת להיבטים הנדסיים וכלכליים של הפרויקט; ולבסוף דנה בבקשה ועדת ההשקעות [הודעת ברקול, ת/32];
 - ב. קביעת מחיריהם של רכיבים בפרויקטים נעשתה באותה תקופה לפי אומדן של המהנדס שתכנן את הפרויקט מטעם היזם, שהיו נבדקים על-ידי המהנדסים שישבו בוועדות והיו מעורים בתחום [ת/32]. כיון שבשלב התכנוני לא ידועה היתה העלות המדויקת, הסתמכו על אומדן, והעלות היתה יכולה להשתנות עם ביצוע התכניות המפורטות [ת/33, הודעת מר משה חמדי, מנהל תחום כספים וחשבוניות ברשות; עדות וקסלר];
 - ג. לאחר שהפרויקט אושר ונחתם ההסכם, היה היזם מקבל את המענק לפי חשבונות

ביצוע או דרישות לתשלום שהיה מגיש לאגף הסיוע [ת/32; עדות איוניר; עדות וקסלר].
חשבוניות אלו היו אמורים לשאת את חתימת היזם. משלב כלשהו חייב הנוהל גם חתימת אישור
של המפקח מטעם היזם, אך לא ברור אם כך היה בעת הרלוונטית, וממילא לא הקפידו על-כך
[עדות וקסלר];

ד. מהנדס מאגף הפיתוח של הרשות היה בודק את החשבון או הדרישה לתשלום, ואם
היו סבירים ומתאימים לתכנית שאושרה, היה מאשר לתשלום ומעביר לאגף הסיוע. אגף הסיוע
היה בודק את התקציב, ואז מבקש ומקבל מהיזם חשבונית על הסכום המאושר, ומעביר
לחשבות אישור לתשלום [ת/32; עדות איוניר; עדות וקסלר];

ה. הפיקוח על הביצוע היה מבוצע על-ידי המהנדס המפקח ("פיקוח עליון") שנשכר
על-ידי היזם, שלרוב היה גם המתכנן. הפיקוח שבוצע על-ידי המהנדס מטעם הרשות, איוניר,
היה לא-צמוד, ולמעשה התמצה בעיקר בבדיקת ההתאמה של חשבוניות הביצוע לתכנית
שאושרה [עדויות וקסלר ואיוניר];

ו. תשלומי מענק ליזמים ניתנו אך ורק עבור ביצוע בפועל. מקדמות היו נדירות, וניתנו
בהליך מיוחד כנגד ערבות בנקאית [עדות וקסלר];

ז. בהודעתו במשטרה מסר ברקול שבעת הרלוונטית לא היתה הרשות דורשת דווקא
חשבוניות של קבלני ביצוע כתנאי לתשלום, אלא הסתפקה גם בחשבוניות ביצוע ודרישות
לתשלום שהגיש היזם, בעצמו או באמצעות המהנדס-המתכנן, ואף לא דרשה שהמתכנן יאשר
אותן טרם ההגשה לרשות [ת/32]. בעדותו טען שהתשלום ליזם היה נעשה לאחר הביצוע
בשטח, כנגד חשבונית של היזם שהיתה מלווה באישור של המפקח העליון של הפרויקט. לציון,
שלנוכח הסכמת הצדדים לוותר על המשך עדותו של העד, לא חודדה נקודה זו ולא אותגרה
בחקירה נגדית [ע' 145];

ח. מר חמדי מסר שהתשלומים שהיתה הרשות משלמת ליזמים היו כנגד חשבוניות או
חשבוניות ביצוע בפועל, לאחר שהיה מתקבל אישור מאגף הסיוע שהעבודה בוצעה בהתאם
לתכנית [ת/33];

2. שלבי אישור שלב ב' בפרויקט קולחי דימונה:

א. ביום 26.5.05 דנה ועדת השיפוט באגף הסיוע של הרשות, בראשות ברקול,
בבקשת הנאשם בשם קולחי דימונה לקבלת מענק לביצוע שלב ב'. בדיון השתתפו הנאשם
והמהנדס ויינשטיין והפרויקט אושר (בהסתייגויות שונות) [ת/30][10], ת/32, התכנית מיום
21.3.05 ת/29, עדות וקסלר];

ב. ביום 9.6.05 דנה ועדת ההשקעות באגף הסיוע של הרשות, בראשות ברקול,
בבקשת הנאשם בשם קולחי דימונה לקבלת המענק. בדיון ייצג ויינשטיין את קולחי דימונה, ועל-
סמך תוכניתו נקבעה השקעה מאושרת בסך 16,188,100 ₪, ממנה נגזר מענק שאושר בערך

של 40% מההשקעה, 6,475,240 ₪ [סיכום דיון בת/11], [ת/32];

ג. ביום 18.7.05 חתם הנאשם על הסכם "מענק להקמת מפעל השבת קולחין בדימונה" בין קולחי דימונה לבין הרשות [ת/28]. לפי הסכם זה אושר לנאשם המענק בסך 6,475,240 ₪ (על-בסיס אומדן עלות המפעל כולו בסך 16,188,100 ₪) שישולם בחלקים לפי ארבע אבני הדרך שאושרו בוועדת ההשקעות. אבן דרך ראשונה, הנחת קווי צינורות "12, אמורה היתה להסתיים ב-1.2.06, ואבן דרך שניה, הנחת קווי צינורות "16 וחיבורים, אמורה היתה להסתיים ביום 1.7.06 (אבני הדרך 3 ו-4, הקמת מאגר ותחנת שאיבה, לא בוצעו);

ד. בסעיף 7(ג) להסכם נקבע כי "היקף ההשקעה המוכרת של המפעל ייקבע בהתאם לנתוני התכנון של המפעל, על-פי עלויות המפעל בפועל, לפי הנמוך מביניהם";

ה. בעת הרלוונטית היה איוניר המהנדס היחיד מטעם אגף הפיתוח שהיה בודק את חשבונות הפרויקט של הנאשם [הודעת ברקול, ת/32; עדויות וקסלר ואיוניר];

ו. לאגף הסיוע הגיעו שני מכתביו של איוניר מיום 27.8.06 אליהם צורפו עותקי חשבון הביצוע ת/9 - מכתב לעניין אבני דרך 1 ו-2 (סך לתשלום כולל מע"מ 925,900 ₪) ומכתב לעניין אבן דרך 4 (סך לתשלום כולל מע"מ 189,393 ₪), וברקול אישר לתשלום וחתם עליהם את חתימתו ביום 28.8.06 [ת/26 ות/27; עדות וקסלר, ע' 64];

ז. לאחר מכן עבר הטיפול לחשבות, וכפי שהודה הנאשם, שולמו לו הסכומים שאושרו;

3. לטענת הנאשם בעדותו, לא קיבל את הכסף על-סמך חשבון הביצוע ת/9 - אך המסקנה מדבריו הפוכה:

א. הנאשם היה מבצע שלב או רכיב בפרויקט, איש הרשות היה עורך בדיקה בשטח במהלך העבודה או בסופה, ולאחר סיום ביצוע השלב, היה הנאשם מגיש לרשות חשבון סופי. החשבון היה מאושר לאחר בדיקה בשטח, ואז היה הנאשם מוציא חשבונית, מגיש אותה לרשות ומקבל את הכסף - "הם אומרים לי את הסכום ואני מוציא את החשבונית" [ע' 160, 163]. דברים אלה אישר הנאשם בבהירות, ללא הסתייגות או עירפול;

ב. הרשות מעבירה את הסכומים שאושרו לפי אומדני המהנדס, "אני חושב שזה ככה" ולא לפי תשלום בפועל ששולם למבצעי העבודה, ולכן לא צריך להגיש חשבוניות או קבלות של מבצעי העבודה [ע' 161];

ג. הנאשם הגיש לרשות את החשבוניות ת/10 ות/11, קיבל מהרשות את הכסף ושילם במזומן למבצעי העבודה. במקרה דנן לא הגיש חשבון סופי כי הפרויקט לא הסתיים - בנקודה זו היו דברי הנאשם מפותלים ועמומים, כשחזר מדברים ברורים שאמר, שינה גרסתו ומסמס אותה בהסתייגות כגון "אני חושב שזה ככה" [ע' 161-160];

ד. המסקנה החותכת מדברי הנאשם עצמו, היא שאישור התשלום וביצועו היו נעשים

רק לאחר הגשת חשבון ביצוע שהתייחס לשלב שבוצע בפועל, לא על-סמך הערכה מוקדמת ולא על-סמך החשבוניות שהוצאו לאחר אישור הסכום;

4. ההתאמה בין חשבון הביצוע ת/9 לבין סכום החשבוניות ת/10 ות/11, כאשר לא מדובר על סכומים עגולים, מדברת בעד עצמה.

5. מחקירתו הנגדית הנמרצת של הסניגור המלומד את עדת התביעה וקסלר, עלה כי תפיסתם של המסמכים מהרשות על-ידי המשטרה היתה כמעט אקראית באופייה; הסניגור העלה אפוא את האפשרות שישנם מסמכים נוספים, שלא נתפסו, ושאוּלִי היו דווקא הם המצע לאישור התשלום לנאשם - ולא החשבון ת/9 או החשבוניות. גב' בצלאל היתה הרכזת האחראית על הפרויקט דנן, והיא זו שריכזה את החומר הנוגע לפרויקט באגף הסיוע ותייקה אותו בקלסרים. אולם, דווקא עדה זו לא נשאלה ולא העידה לגבי קבלתו ותיקו של ת/9 ולגבי קבצי המסמכים ת/26 ות/27[12]. העדה וקסלר אישרה, שפעולת הרשות באותה עת לא היתה מסודרת ומתועדת כהלכה [ע' 92], אך עם-זאת, העדה וקסלר הבהירה בעדותה נקודות אלו:

א. בעת הרלוונטית היה צוות אגף הסיוע מצומצם למדי, העדה שלטה בכל המתרחש בצוות מתוקף תפקידה ומהיכרות אישית עם החומר - "אני ידעתי איפה כל קלסר נמצא" [ע' 61], והדגישה בדבריה כי אין עוד קלסרים הרלוונטיים לפרויקט זה פרט לשני הקלסרים שנלקחו על-ידי המשטרה. יתרה מזו, העדה מסרה על שליטה בפרטים שאינה נופלת מזו של כל איש-צוות מהכפופים לה לגבי הפרויקטים שבאחריותו [ע' 105-106];

ב. המסמכים הנדונים [ת/9, ת/26 ות/27] נמצאו בקלסר הפרויקט אותו מסרה למשטרה, ולכן ברור שהם שייכים לפרויקט. מכתביו של אינר, המתייחסים לחשבון ת/9 וצמודים לעותקיו, הם האסמכתא לכך שת/9 התקבל ברשות והיא פעלה לפיו [עדות וקסלר];

ג. העדה זיהתה את כתב-ידה של גב' בצלאל בהערה קצרה (מספר) שרשמה על ת/9 [ע' 62]. כאמור לעיל, זיהוי זה אפשרי וכשר, ואני נותן בו אמון מלא;

ד. מכל מקום - לקולחי דימונה היה פרויקט יחיד בטיפול הרשות, הוא הפרויקט דנן, ובעת הנדונה טופל רק שלב ב', לכן אין מקום להשערות-טעות [ע' 68, 107-108];

6. אינר, איש אגף הפיתוח, מסר כי היו במשמורתו חשבוניות ומסמכים שונים שהמשטרה לא תפסה ולא בדקה. החשבון ת/9 אינו נושא את חתימתו והעד לא ידע אפוא לומר אם ראה או בדק אותו.

7. תשלומים נוספים ששולמו לנאשם, לפני ואחרי המעשים הנדונים כאן, מתועדים כולם באופן דומה ובכולם יש התייחסות של גורמי הרשות לחשבוניות ביצוע, מהם נגזרים אישורי התשלום והתשלומים [ת/24].

8. גם-אם יכלה המשטרה לתפוס חומר נוסף, די במונח לפניי כדי לקבוע מעל לכל ספק כי התשלומים הנדונים שולמו לנאשם על-סמך חשבון הביצוע ת/9:

א. התאמת הסכומים בין החשבון לבין החשבוניות ומכתביו של אינר שאושרו בחתימתו ברקול; הודאת הנאשם בקבלת התשלומים לאחר הצגת חשבוניות המתייחסים לביצוע בפועל;

עדויות של העדה וקסלר, ששללה אפשרות לתשלום אלא לאחר ביצוע בפועל של שלב בפרויקט; דברי ברקול, התומכים בדברי וקסלר; היעדרו המוחלט של כל מסמך אחר החשוד כמקור לאישור התשלום; זהותם של תהליכי האישור כעולה מת/24;

ב. הסיגור המלומד העלה טענה, לפיה היכנשהו במסמכי הרשות, שלא נאספו ושלא נבדקו, יכול ומסתתר מסמך אחר, שעל-בסיסו שולמו הסכומים לנאשם, וכלל לא על-בסיס ת/9. לנוכח הראיות שנמנו לעיל, אין מנוס מהקביעה שמדובר בהשערה רחוקה ללא בדל-ביסוס, שאינה יכולה לעמוד מול מסכת הראיות הקיימות. טענה זו נדחית אפוא;

ג. עוד טען הסיגור, כי אפשר והסכומים שולמו לנאשם על-בסיס החשבוניות (ת/10 ות/11), שהוצאו על-ידי הנאשם ואין חשדות כמזויפות. טענה זו נסתרת בראיות המעידות על מהלך העניינים הרגיל ובמקרה דנן, לרבות עדות הנאשם, לפיהן היה מנפיק את החשבוניות רק לאחר אישור הסכומים לתשלום, בעקבות האישור של חשבוניות הביצוע;

מסקנה משפטית - קבלת הסכום במרמה:

1. כמפורט לעיל, בוססו כדבעי העובדות הבאות - הנאשם ידע שחשבון הביצוע כוזב ומזויף, הגיש אותו לרשות בכוונה לקבל באמצעותו את סכום המענק, וקיבל על-סמכו את הסכום, 1,250,457 ₪.

2. אכן, לא הוכח ברמה הנדרשת כי הנחת הצינורות בשלב ב' לא בוצעה, ויש להניח לזכות הנאשם כי אכן בוצעה, הגם שלפי גרסתו בוצעה שלא על-ידי המרתך ולא בעלות הנקובה בחשבון, אלא על-ידי 'בדואים' שעבדו ב'שחור', והניחו צינורות שמקורם לא-ידוע.

למרות זאת, עבר הנאשם עבירה של קבלת המענק במרמה, הנלמדת משתי דרכים נפרדות, שאין תלויות זו בזו:

א. הן מכוח ההסכם עליו חתם עם הרשות;

ב. הן מכוח העובדה הפשוטה שהציג לפקדי הרשות מצג כוזב, עליו הסתמכו בהחלטתם לזכותו במענק, כמפורט להלן;

3. כאמור לעיל, ביום 18.7.05 חתם הנאשם על הסכם "מענק להקמת מפעל השבת קולחין בדימונה" בין קולחי דימונה לבין הרשות [ת/28]. בסעיף 7(ג) להסכם נקבע כי "היקף ההשקעה המוכרת של המפעל ייקבע בהתאם לנתוני התכנון של המפעל, על-פי עלויות המפעל בפועל, לפי הנמוך מביניהם": משמע, גם לפי הסכם היסוד בין הנאשם לבין הרשות, זכאי היה הנאשם לסכום מענק שייגזר מעלות המפעל בפועל, ולא משום סכום אחר - לא מסך משוער שנקבע בשלב התכנון ולא מסך עלות מקובלת ונוהגת. כשהציג הנאשם לרשות מצג-שווא של עלות ביצוע לפי חשבון הביצוע המזויף, כשלמעשה היתה העלות בפועל שונה ונמוכה יותר - ביצע מעשה מרמה, וקיבל במרמה את סך המענק.

4. ההנחה לפיה הנחת הצינורות בוצעה, הגם שלא בעלות המצוינת בחשבון הביצוע המזויף ולא על-ידי המרתך, אינה מחלצת את הנאשם מהקביעה כי קיבל את סך המענק במרמה:

א. בפעולתו העבריינית פגע הנאשם ביכולת הרשות (באמצעות פקידה) לבחור את דרך פעולתה ואת אופן הפעלת סמכותה: הטעייתו את פקיד הרשות, כביכול חשבון הביצוע כשר ומשקף מציאות, פגיעה בחופש הרצון, חופש הפעולה וחופש הבחירה של המרומים. פגיעה בחופש זה, אשר באה כתוצאה ממעשה המרמה ואשר הביאה לנאשם יתרון או הישג, היא שעומדת ביסודותיה של העבירה. ההגנה על הערך החברתי האמור ודאי שהיא יפה לגבי הנחת הדעת במרמה של מי שהוא בעל סמכות לפעול על-פי דין, כשהסמכות מוענקת כדי לשרת את האינטרס הציבורי. כשמניח אדם במרמה את דעתו של בעל סמכות אשר כזאת, לגבי עובדות שהן רלוואנטיות בעניינו (של המרמה), משבש הוא את שיקול הדעת וההכרעה של המרומה בהפעלת הסמכות ובמיצויה. שאם היו נפרשות בפני המרומה כל העובדות לאשורן, אפשר שהיה פועל, או שחייב היה לפעול, באותו עניין, במסגרת סמכותו, אחרת מכפי שפעל. סיכון זה ביקש הנאשם, מטעמיו שלו, להסיר מעצמו, ומשהשיג את מבוקשו, זכה בכך בטובת הנאה ממעשה המרמה. במלים אחרות, על-ידי "הנחת הדעת" קנה הנאשם לעצמו שקט נפשי מפני הסיכון כי יעמוד בפני החלטה שלטונית שונה, ממנה ביקש לחמוק על-ידי מעשה המרמה (ע"פ 752/90 **ברזל נ' מ.י.** (1992), בפסקה 47);

ב. ברור כי הנאשם ביקש לחסוך לעצמו עלויות, ולכן רכש את הצינורות וביצע את העבודות ב"שחור". לו היו עובדי הרשות יודעים כי חשבון הביצוע הוא מזויף, וכי אינו משקף ביצוע בפועל - או למצער, עלויות אמת - לא היו מזכים את הנאשם בתשלום המענק;

ג. ועוד אבהיר: עיקרה של עבירת המרמה הוא בהשגת יתרון או טובת הנאה למרמה, ולא בגרימת חסרון למרומה (עניין **ברזל**, פסקה 46; ע"פ 8573/96 **מרקדו נ' מ.י.** (1997), פסקה 75 לדברי הש' גולדברג). ועוד: "ליבו של הפסול הגלום בקבלת דבר בדרך של מרמה, הינו הדרך הפגומה שבה הושגה הסכמתו של מוסר ה'דבר' לידי המרמה. בדרך זו, מעצם מהותה של עבירת המרמה, נבלעת חשיבותו של 'הדבר' בחשיבותה של ההסכמה אשר עוותה על-ידי המרמה ואשר הובילה לכדי מסירתו" (ע"פ 2597/04 **רויטמן נ' מ.י.** (2006), פסקה 24; ע"פ 8080/12 **מ.י. נ' אולמרט** (2016), פסקה 124 לדברי הש' ג'ובראן);

ד. כאשר ברשות ציבורית עסקינן, לא זו בלבד שאם היו נפרשות בפניה כלל העובדות הרלוואנטיות היתה רשאית לפעול אחרת, הרי אין ספק שחייבת היתה לפעול אחרת - אין היתר או יכולת לרשות מכוח חוק, לפעול בניגוד לחוק ולכללי מנהל תקינים, להסתמך ביודעין על מסמך מזויף וכוזב, ולהזרים על-סמכו מהקופה הציבורית לכיסו של אדם החזרי תשלומים מנותקים ממצאות (וראו פסקה 76 בעניין **מרקדו** והמובא לעיל מפסקה 47 בעניין **מרזל**). כל-זאת, מבלי להתייחס לאפשרות האישור של הנחת צינורות ממקור לא-ידוע, ללא תכנון ואישור מהנדס, בניגוד גמור לנוהל ותוך יצירת סיכונים בטיחותיים וסביבתיים פוטנציאליים;

ה. טענת הסניגור המלומד בסיכומיו, לפיה אין נפקא מיניה מי ביצע את העבודות בפועל ומה היתה העלות בפועל, מוטעית אפוא ביסודה - גם אם לכאורה לא ניזוקה הרשות, שכן מפעל המים שמימנה-חלקית אכן הוקם ומופעל ומה אכפת לה באיזו דרך, הרי נפגעו חופש הרצון וההחלטה שלה (באמצעות פקידה) ועוותו לחלוטין שיקוליה ואופן הפעלת סמכותה (וכל

זאת בנוסף לגזל הקופה הציבורית שבקבלת תשלום, עודף-למצער, שלא כדין);

5. אין בקביעות אלה, שיובילו להרשעת הנאשם בעבירה של קבלת דבר במרמה, משום הרשעת הנאשם בגין עובדות שלא נטענו בכתב האישום, לפי סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי [נ"מ], תשנ"ב-1982: הנאשם יורשע לפי עובדות שנטענו בכתב האישום, על-אף שעובדה אחת (אי-ביצוע העבודות) לא הוכחה ולא תשמש בסיס להרשעה.

6. מעבר לדרוש אציון, שאפשר שלעובדה זו תהא נפקות בשלב הבא בהליך, בו על בית המשפט להעריך את מהות הנזק הפוטנציאלי והנזק הקונקרטי שמקורם במעשה העבירה. כך השוו לנאמר בפסקה 18 לע"פ 3031/07 **חוגי נ' מ.י.** (2008), לעניין משקל שיש לתת בגזירת העונש - אך לא לעצם ההרשעה - ל"פעולות מסוימות" שעשה המבנה לקידום אמתי של מטרה, בכללה של תכנית מרמה.

7. עבירה זו עבר הנאשם בנסיבות מחמירות, המתבטאות בהיקף הסכום ובשימוש במסמך מזויף.

סוף דבר, אני מרשיע הנאשם בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום:

א. קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 סיפא לחוק העונשין, תשל"ז-1977;

ב. שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 לחוק הנ"ל;

ניתנה היום, ל' ניסן תשע"ז, 26 אפריל 2017, במעמד הצדדים.

[1] העברת מי שפכים, שעברו תהליכי טיהור וסינון, לצרכי חקלאות, גינון או תעשייה;

[2] לפי תיקון כתב האישום, ע' 14 לפרוטוקול;

[3] חוק המחשבים, תשנ"ה-1995 ופקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969. אך ראו רע"פ 536/16 **בניזרי נ' מ.י.** (2016) לעניין "הפקת מידע פשוט" כך ש"אין צורך במיומנות מיוחדת מעבר למיומנות של אדם סביר";

[4] הקלסר הוגש בהסכמה מסויגת, רק לעצם העובדה שהוא מכיל מסמכים שנתפסו במשרדי רשות

המים, ואין הסכמה לעניין אמיתות תוכנו של כל מסמך שבו [ע' 24]. תוכן מסמך מהקלסר ישמש אפוא בסיס לממצא, רק אם אושר והוסבר בעדותו של עד, או באמצעות ראיה מוסכמת אחרת. למניעת בלבול יש להדגיש, כי הקלסר עצמו אינו קלסר שנתפס ברשות, אלא קלסר משטרתי אליו הוכנסו המסמכים שנתפסו ברשות. כמו"כ מכיל הקלסר גם חומר שנתפס במשרד רו"ח בו נתפסה כרטסת הנהלת החשבונות של קולחי דימונה;

[5] בסכומים מעוגלים כלפי מעלה, בכל התשלומים הנדונים;

[6] מאוחר יותר, בשנת 2011, כבר פרסמה רשות המים מחירון, שאותו הכין עבורה ויינשטיין;

[7] מזכרו של חוקר המשטרה ורשבסקי שנכח בחפירה, ת/13, אינו מסד בטוח להסקת מסקנות, כפי שהראה הסניגור המלומד בחקירתו הנגדית. אולם, ת/13 אך מצטרף לדברי ויינשטיין ומסמך שערך, ת/14 ות/19;

[8] מקורה של הלכה זו בדין האנגלי, שם היא תקפה מעת ניסוחה ב-1844 ועד היום, וראו

A. Keane & P. McKeown, **The Modern Law of Evidence** (11th Ed., Oxford 2016), p. 289.

כן השוו לאמור בכללי הראיות הפדראליים בארה"ב (FRE):

US Federal Rules of Evidence, Rule 901(b)(2) (Authenticating or Identifying Evidence): A nonexpert's opinion that handwriting is genuine based on a familiarity with it that was not acquired for the current litigation.

דוגמאות ליישום בארה"ב ראו:

US v. Apperson, 441 F.3d 1162 (10th Cir. 2006), **US v. Samet**, 466 F.3d 251 (2d Cir. 2006);

[9] העדה בצלאל לא נשאלה על-כך בעדותה, וככל הנראה גם בחקירתה, אך גם-אם מדובר במחדל – דבריה של העדה וקסלר, משנמצאו אמינים, יכולים לבסס ממצא. די בביסוסו של ממצא על ראיה מהימנה-דיה הנושאת בנטל השכנוע, ואין חובה לבססו על הראיה הטובה ביותר האפשרית (ע"פ 4384/93 **מליקר נ' מ.י.** (1994); ע"פ 9908/04 **נסראלדין נ' מ.י.** (2006), פסקה 22; ע"פ 8798/12 **נבון נ' מ.י.** (2013), פסקה 34);

[10] התקבל בהסכמה, ע' 82;

[11] התקבל ללא התנגדות, ע' 72;

[12] ניסיון התביעה להוציא מפיה גרסה לעניין זה נחסם, משהוברר שאין ביד התביעה ולא הועבר להגנה רישום של גרסתה לעניין מהותי זה [ע' 112];